中蒙关系研究（一）

Дундад Монголын харилцааны судлал /нэг/

本书编委会 编
Редакцын зөвлөл

内蒙古大学出版社
өвөр монголын их сургуулийн хэлэлийн газар

中蒙关系研究（一）

Дундад Монголын харилцааны судлал /нэг/

本书编委会 编
Редакцын зөвлөл

内蒙古大学出版社
өвөр монголын их сургуулийн хэвлэлийн газар

图书在版编目(CIP)数据

中蒙关系研究. 1 /《中蒙关系研究》编委会编著.
—呼和浩特 ：内蒙古大学出版社，2015.8

ISBN 978－7－5665－0835－5

Ⅰ. ①中… Ⅱ. ①中… Ⅲ. ①中外关系－国际关系史
－蒙古－文集 Ⅳ. ①D829.311－53

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2015)第 193349 号

中蒙关系研究(一)

主　　编	本书编委会
责任编辑	葛永胜
封面设计	张燕红
出版发行	内蒙古大学出版社
社　　址	呼和浩特市昭乌达路 88 号(邮编:010010)
联系电话	发行部:0471－4993154/4990092 编务部:0471－4990533
网　　址	http://www.imupress.com
电子邮箱	imupress@163.com
经　　销	内蒙古新华书店
印　　刷	内蒙古爱信达教育印务有限责任公司
开　　本	710mm×1000mm　1/16
印　　张	23.5
字　　数	408 千字
版　　次	2015 年 8 月第 1 版
印　　次	2015 年 8 月第 1 次印刷
标准书号	ISBN 978－7－5665－0835－5
定　　价	48.00 元

版权所有　侵权必究

《中蒙关系研究（一）》编委会

主 任： 刘万华

副主任： Р·达丽呼（蒙古） 乐 奇

委 员： 刘万华 乐 奇 Р·达丽呼（蒙古）

金 海 Г·额尔敦巴雅尔（蒙古）

斯林格 范丽君

“Дундад Монголын харилцааны судлал /нэг/” Редакцийн зөвлөл

дарга

Лю Ван Хуа

орлогч дарга

Далайхүү / Монгол улс / Лэ Чи

Редакцийн ажилтнууд

Лю Ван Хуа Лэ Чи Далайхүү / Монгол улс /

Жинь Хай Эрдэнэбаяр/ Монгол улс /

Сэлэнгээ Фань Лижюнь

序　言

中蒙两国山水相连，历史文化渊源深厚，有着人文合作的良好传统和基础。2014年8月，习近平主席访蒙期间，将双方关系提升为全面战略伙伴关系，进一步确定了两国关系的未来方向，使双边关系达到历史最好水平。当今，政治互信、经贸合作、人文交流已成为发展中蒙关系的三大支柱。推动中蒙关系更好发展，有利于造福两国人民、扩大双方发展空间，也是时代发展的要求。

在这样的大背景下，内蒙古社会科学院与蒙古国科学院、蒙古国国立大学等学术机构密切合作，历经两年的辛勤努力，推出《中蒙历史学研究》、《中蒙关系研究》两部系列论文集。《文集》汇集了两国学者在有关中蒙关系、中蒙历史方面的最新研究成果，致力于总结和梳理中蒙关系的发展历史和经验得失，交流双方在历史研究领域取得的成果，以期通过学术交流达到文明互鉴、学理沟通、助力发展之目的。应当说，这一合作进一步创新了双方合作的形式和内容，为深化双边的人文合作进行了有益的探索。

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com

俗话说“国之交，在于民相亲，民相亲，在于心相知”。2015年7月，中蒙俄三国元首第二次会晤之际，三方首脑签署深化三方合作的中期路线图。其中提出：“研究扩大三方学术和教育中心合作”，“研究在蒙古学和佛教领域开展三方学术合作”，“加快建立中俄蒙三方学术和智库交流机制”，“推动三方从事国际关系、世界政治经济研究的学术机构加强对话”等一系列指导性方针和意见，为三方深化人文合作进行了顶层设计，提供了行动指南，开辟了三方人文合作的美好前景。

我们衷心地期望，以本系列论文集的出版为契机和平台，与蒙方进一步深化和拓展相关重大问题的联合研究，发挥双方集体智慧，共同传播合作理念，为增进中蒙人民的友谊，促进双边关系的发展，贡献我们的智慧和力量！

刘万华

2015年8月

Өмнөх үг

Дундад Монгол хоёр улс нь уул усаараа залгалдсан, гүн гүнзгий түүх соёлын эх баялагтай, соёл иргэншлийн хамтын ажиллагааны сайн сайхан уламжлал, үндэс суурьтай юм. 2015 оны 8 дугаар сард, Ши Жиньпин дарга Монгол улсад айлчлах үеэр, Дундад Монгол хоёр улсын харилцааг иж бүрэн стратегийн түншлэлийн харилцаанд дээшлүүлж, хоёр улсын харилцааны ирээдүйн хандлагыг тогтоож, хоёр улсын харилцааг түүхийн хамгийн өндөр түвшинд хүргэсэн байна. Одоо гэхэд, улс төрийн харилцан итгэлцэл, эдийн засаг, худалдааны хамтын ажиллагаа, соёлын солилцоо нь Дундад Монголын харилцааг дэмжих гурван том тулгуур хүч болоод байна. Хоёр орны харилцааг цаашид улам бэхжүүлэх нь хоёр орны иргэдэд ашиг хүртээх төдийгүй хоёр орны хөгжлийн хүчин чадлыг ч өргөжүүлнэ, энэ нь мөн цаг эриний хөгжлийн шаардлага юм.

Ийнхүү хоёр орны харилцаа улам нягтарч байгаа таатай орчинд, өвөр Монголын Нийгмийн Шинжлэх Ухааны Академи болон Монгол улсын Шинжлэх Ухааны хүрээлэн, Монгол улсын их сургууль зэрэг эрдэм шинжилгээний байгууллагууд хамтран ажилласан ба хоёр жил гаруйн шаргуу чармайлтаар “Дундад Монголын түүхийн судлал”, “Дундад Монголын харилцааны судлал” гэх хоёр шинжлэх ухааны бүтээл гаргасан байна. Уг шинжлэх ухааны бүтээлд Дундад

Монгол хоёр орны эрдэмтдийн Дундад Монголын харилцаа, Дундад Монголын түүхийн талд хийсэн хамгийн шинэ судалгааны бүтээлүүд бий. Тэрээр Дундад Монголын харилцааны хөгжлийн түүх болон туршлагын ололт алдагдлыг дүгнэн эмхтгэж, хоёр талын түүхийн судалгааны салбарт олсон амжилтаа харилцан солилцож, эрдэм шинжилгээний талын солилцоогоор дамжин соёл иргэншлийн талд харилцан суралцах, эрдэм шинжилгээний талд харилцан солилцох, хамтаар хөгжихийг дэмжих зорилтод хүрэхийг дэмжсэн байна. Энэхүү хамтын ажиллагаа нь хоёр талын хамтын ажиллагааны хэв маяг болон агуулгыг цаашид улам ахиулж, хоёр талын соёл иргэншлийн хамтын ажиллагааг гүнзгийрүүлэхэд үр дүнтэй судалгаа хийжээ.

Эртний үгэнд “улс хоорондын харилцааг нягтруулах нь иргэдийн найрсаг харилцаанд бий, иргэдийн найрсаг харилцаа гэхээс сэтгэл сэтгэлээ мэдэлцэхэд бий” гэж байдаг. 2015 оны 7 дугаар сард, Дундад Монгол Орос гурван улсын удирдлага хоёрдох удаа уулзалт хийсэн ба гурван орны хамтын ажиллагааг гүнзгийрүүлэх дунд хугацааны заалтуудад гарын үсэг зурсан юм. Уг заалтуудад, “гурван орны эрдэм шинжилгээ, соёлын боловсролын хамтын ажиллагааг өргөтгөхийг судлах”, “монгол судлал болон бурхны шашны салбарт гурван улсын эрдэмтэн хамтран ажиллахыг судлах”, “Дундад Монгол Орос гурван орны эрдэм шинжилгээ, судалгааны институцуудын солилцооны механизмыг байгуулахыг эрчимжүүлэх”, “гурван орны олон улсын харилцааг ахиулах, дэлхийн улс төр, эдийн засгийн

судалгааны эрдэм шинжилгээний байгууллагын харилцаа холбоог ахиулах" зэрэг цуврал заалтууд болон саналуудыг дурдсан эдгээр заалтууд нь гурван орны соёл иргэншлийн хамтын ажиллагааг гүнзгийрүүлэхэд тохитой нөхцөл бүрдүүлэн өгсөн байна.

Ийнхүү бид шинжлэх ухааны цуврал бүтээл хэвлэгдэн гарахаар дамжин Монгол улстай холбогдох асуудлын тойрон дахь судалгааны хамтын ажиллагаа цаашид улам гүнзгийрүүлж, хоёр талын хамтын судалгааны институцуудаа /Think — Tank/ ашиглан, хамтын ажиллагааны үзэл баримтлалаа дамжуулж, хоёр орны иргэдийн найрсаг харилцааг улам бэхжүүлэн, хоёр талын харилцааг ахиулахад өөрийн хувь нэмрээ оруулах хүсэлтэй байна.

Лю Ваньхуа

2015 оны 8 дугаар сар

目 录

论中蒙经济贸易关系

…………………………………… 巴殿君 欧德卡 1

东北亚区域合作困境加剧背景下的蒙古国与中蒙合作

…………………………………………………… 笪志刚 13

中国丝绸之路经济带的共建与蒙古国合作契机

…………………………………………………… 杜世伟 28

消除文化认同差异,促进中蒙双边关系发展

…………………………………………………… 范丽君 47

中蒙关系进入全面深入发展的新阶段

…………………………………………………… 黄家骙 62

发挥内蒙古口岸枢纽作用 建设向北开放桥头堡和沿边经济带

………………………………………… 乐奇 吴伊娜 76

内蒙古在对蒙人文交流与合作中的地位和作用

…………………………………………………… 斯林格 90

中蒙经贸合作:现状、问题及对策

………………………………………… 图门其其格 108

新环境下加强内蒙古与蒙古国经贸合作的对策研究

………………………………………………… 许海清 127

蒙古国经济发展现况及中蒙经贸合作中的软实力影响

………………………………………………… 娜 琳 147

蒙中政治关系65周年
…………………………… 格·额尔敦巴雅尔 169
蒙中关系的历史与当代意义
………………………… 普·德勒格尔扎日嘎勒 190
蒙中教育关系——传统与当代
……………………… 德·通嘎勒格 艾·胡 兰 212
蒙中关系中应遵循的原则
……………………………… 莫·其米德策耶 239
蒙古国当今蒙中关系研究概述
…………… 普·达丽湖教授 博·孟赫吉布胡朗 253
当前蒙中民间交往面临的问题及解决的途径
……………………………… C·策登丹巴教授 270
蒙中关系的历史与现状
…………………………………… P·达丽湖教授 289
蒙中新千年的文艺交流与合作
……………………………… B·德勒格尔玛博士 309
蒙中文化关系的新方向
………………… D·乌云格日勒博士 X·阿曼泰 327
蒙中两国当前的经济关系
………………… B·冈特木尔 沙·冈呼雅格副 349

此为试读,需要完整PDF请访问: www.ertongbook.com

ГАРЦИГ

Хятад Монгол хоёр орны эдийн засаг, худалдаа харилцааны тухай ······································ *Ба Дяньжюнь* 1

Зүүн хойд Азийн орнуудын хамтын ажиллагааны хэцүү үе дэх Хятад Монгол хоёр улсын хамтын ажиллагаа ······································ *Да Жыган* 13

Хятадын Торгоны замын эдийн засгийн бүсийн хамтарсан бүтээн байгуулалтууд ба Монгол Улстай хамтрах боломж ······································ *Ду Шивэй* 28

Соёлын харилцааг дээшлүүлж, Хятад Монгол хоёр улсын хамтын ажиллагааг цаашид улам гүнзгийрүүлнэ ······································ *Фан ли жүи* 47

Хятад Монгол хоёр улсын хамтын ажиллагааны хөгжлийг бүх талаар гүнзгийрүүлэх шинэ үе шатанд орлоо ······································ *Хуан Жякүй* 62

Өвөр Монголын боомтуудын чанарыг дээшлүүлж, Хятад улсыг хойд, умардад нээлттэй болгох, хил дагасан эдийн засгийн бүсийг байгуулна ······························ *Иуе чи* 76

Монгол улстай хийж байгаа соёлын солилцоо хамтын ажиллагаанд Өвөр Монголын үзүүлэх байр суурь, хүлээж буй үүрэг ······································ *Сэлэнгэ* 90

Хятад Монгол хоёр улсын эдийн засгийн хамтын аижллагааны өнөөгийн байдал, оршиж байгаа асуудал болон

арга хэлбэр ………………………………… *Түмэнцэцэг* 108

Шинэ орчин нөхцөлд өвөр Монгол болон Монгол улсын эдийн засгийн хамтын ажиллагаа ны бодлогын судалгаа ………… ………………………………………… *Шюй Хайчин* 127

Монгол улсын эдийн засгийн хөгжлийн одоогийн байдал жич Хятад Монголын эдийн засаг, худалдааны хамтын ажиллагааны зөөлөн хүчний нөлөөлөл ……… *На Лин* 147

Монгол—Хятадын улстөрийн харилцаа жаран таван жилд ………………………………………… *Г • Эрдэнэбаяр* 169

Монгол — Хятадын харилцааны түүхэн ба орчин үеийн ач холбогдол ……………………… *П • Дэлгэржаргал* 190

Монгол, Хятадын боловсролын харилцаа: уламжлал ба орчин үе ……………………… *Д • Тунгалаг Э • Хулан* 212

Монгол, Хятадпн харилцаанд баримталбал зохих зарчмын тухайд ………………………………………… *М • Чимэдцэеэ* 239

Монгол, Хятадын харилцааны асуудлаарх Монгол улсдахь одоо цагийн судалгааны тойм ……………………………… ……………………… *Р. Дарьхүү Б • Мөнхжавхлан* 253

Өнөөгийн Монгол, Хятадын иргэд хоорондын харилцаанд тулгарч буй бэрхшээл, түүнийг шийдвэрлэх боломж ………………………………………… *С. Цэдэндамба* 270

Монгол—Хятадын харилцаа: Түүхба орчинүе ………………………………………… *Р • Дарьхүү* 289

Шинэ мянганы Монгол —Хятадын урлагийн ажиллагаа ………………………………………… *Б • Дэлгэрмаа* 309

Монгол —Хятадын соёлын харилцааны шинэ хандлага ………………………………………… *Д • Оюунгэрэл* 327

Монгол, Хятадын орчин үеийн эдийн засгийн харилцаа ……………………… *Б • Гантөмөр Ш • Ганхуяг* 349

Хятад Монгол хоёр орны эдийн засаг, худалдаа харилцааны тухай

Ба Дяньжюнь[1]
Өү Дэка[2]

Өгүүлэлийн товч

Хүйтэн дайны үед БНМАУ болон БНХАУ нь социалист орнууд байсан учир хоёр орны худалдааны хамтын ажиллагаа нь тухайн цаг үеийн үзэл суртал болон хүйтэн дайны н өлөөлөөнд гүн автаж, хоёр улсын худалдаа зогсолтын байдалд оров.

Хүйтэн дайны дараа Хятад Монгол хоёр орны худалдаа, эдийн засгийн харилцаа маш хурдтай хөгжиж, Хятад улс арван хэдэн жил дараалан Монгол улсын хамгийн том худалдааны улс болсон ба хоёр талын худалдаа, эдийн

---

① [中国]巴殿君：吉林大学东北亚研究院国际政治所所长、教授、博士生导师。Бэхбаатар: Гирин Их Сургуулийн Зүүн хойд Азийн судалгааны хүрээлэнгийн Олон улсын улс төр судалгааны газрын дарга, профессор, докторын удирдагч.

② [蒙古]欧德卡：蒙古国国立大学教师、吉林大学东北亚研究院博士生。Одгэрэл: МУИС—ийн багш, Гирин Их Сургуулийн докторант.

засгийн харилцаа нь түүхэн дэх хамгийн шилдэг цаг үедээ орсон байв. 2013 онд Монгол улсын экспортын худалдааны өртөг 4. 38 тэрбум ам. долларт хүрсэн ба Хятад улс руу экспортолж буй гол бүтээгдэхүүнд зэс, нүүрс, алт, мал, тэжээвэр амьтан, мал аж ахуйн бүтээгдэхүүн болох ноос ноолуур, арьс шир зэрэг байв. Хятад улс нь Монгол улсын хамгийн том экспортлогч байж, экспортын нийт өртгийн 92. 6%—ийг эзэлж байлаа. 2013 онд Монгол улсын импортын худалдааны нийт өртөг 6. 738 тэрбум ам. доллар болж, машин механизм, тоног төхөөрөмж, түлш эрчим хүч, хоол хүнс, аж үйлдвэрийн өргөн хэрэглээний бараа, химийн бүтээгдэхүүн, барилгын материал, элсэн чихэр, цай зэрэг бүтээгдэхүүнийг голлон импортолж байв.

Хятад улс нь Монгол улсын хамгийн том импортын түншийн орон байж, импортын худалдааны нийт өртгийн 27. 6% — ийг эзэлж байлаа. Хятад улсаас Монгол улс руу хөрөнгө оруулалттай компаниуд жилээс жилд нэмэгдэж байв. 1990 онд Хятад улсаас Монгол улсад хөрөнгө оруулалт хийдэг компани нэг л байсан бол 1993 он гэхэд 12 компани болон нэмэгдэж, 2008 он болоход 4595 компани болж нэмэгдсэн ба хөрөнгө оруулалтын нийт өртөг 160 сая ам. долларт хүрэв. Уг хөрөнгө оруулалт хийдэг компаниуд 2009 онд 4927 хүрч, 2011 он гэхэд 5303 компани болон нэмэгдэж, хөрөнгө оруулалтын нийт өртөг 250 сая ам. доллар болов. 2012 он гэхэд Хятад улсаас Монгол улсад хөрөнгө оруулалт хийдэг компаниуд 5639 болов. 2008 — 2012 оны хооронд Хятад улсаас Монгол улсад хөрөнгө оруулалт хийдэг компаниуд 4 дахин нэмэгдэж, хөрөнгө оруулалтын нийт өртөг 3. 7 дахин нэмэгдэв. үүнд:

Хятад улсаас хөрөнгө оруулалт хийдэг компаниудын 67.

3% нь геологи, уул уурхайн салбарт хөрөнгө оруулж, 20% нь худалдаа болон хоол хүнсний газарт хөрөнгө оруулж байлаа. Гадаадын хөрөнгө оруулалтын салбарын статистик мэдээллээс харахад гадаадаас Монгол улсад хөрөнгө оруулалт хийдэг компани нийт 12640 байж , үүнд Хятад улсаас хөрөнгө оруулалт хийдэг компани 6169 бөгөөд нийт хувийн 48,81%—ийг эзэлж байв.

Хятад Монгол хоёр орны эдийн засаг, худалдааны харилцаанд Хятад улс нь Монгол улсад хөрөнгө оруулалт хийхээс гадна Хятад улс зээл олгох, буцалтгүй тусламжийн арга замаар хоёр орны эдийн засгийн хамтын ажиллагааг хөгжүүлэв. Хятад Монгол хоёр орны эдийн засаг, худалдааны харилцаа нь үлэмжийн давуу талтай байдаг. үүнд:

Нэг. Газар зүйн давуу тал.

Хоёр. Улс төрийн сайн харилцааны давуу тал.

Гурав. Эдийн засгийн хамтын ажиллагаа нь харилцан бие биеэ нөхөн хөгжүүлэх давуу тал.

Дөрөв. Эрчтэй соёлын харилцааны давуу тал зэрэг давуу талууд нь хоёр орны эдийн засаг, худалдааны харилцааг өргөнөөр хөгжүүлэхэд маш сайн нөлөө үзүүлэв. Гэвч зарим тулгараад байгаа асуудлууд нь Монгол Хятад хоёр орны эдийн засаг, худалдаа харилцааны цаашдын хөгжлийн хандлагад нөлөөлж болзошгүй юм. үүнд:

Нэг. Монгол улсын бодлогын орчны тогтвортой байдлын асуудлууд;

Хоёр. Хятад Монголын эдийн засаг, худалдааны хамтын ажиллагааны саад тотгор;

Гурав. Монгол улсын үндсэрхэх үзлийн даралт шахалт гэх мэт болно.

Эдгээр асуудлуудыг дүгнэвэл Хятад Монголын эдийн засгийн хамтын ажиллагаа нь объект , субьектийн хүрээний саад бэрхшээлтэй байсан ч хоёр орны эдийн засгийн хамтын ажиллагааны цаашдын хөгжилд саад болохгүй. Эдгээр сөрөг хүчин зүйлийг бууруулахад хоёр орны улс төрийн итгэлцэл болон иргэдийн хоорондын харилцаа ойлголцлолыг нэмэгдүүлж, Өвөр Монголын газар зүйн давуу талуудыг ашиглан хилийн худалдаагаа хөгжүүлэх бүрэн боломжтой. Уг арга хэмжээ нь Хятад Монголын эдийн засаг, худалдааны хамтын ажиллагааны хөгжилд идэвхтэй үүрэг гүйцэтгэх болно. Төлөвлөж байгаагаар ирэх арван жилийн хугацаанд хоёр орны хилийн худалдаа, хөрөнгө оруулалт, үйлчилгээ, туслалцаа үзүүлэх зэрэг эдийн засаг, худалдааны хамтын ажиллагаа тасралтгүй үргэлжилж, хоёр орны эдийн засаг, худалдааны хамтын ажиллагаа ч улам тогтвортой шинэ хөгжлийн шатандаа орох болно.

论中蒙经济贸易关系

巴殿君
欧德卡

中蒙两国边境相连，蒙古国作为与中国边境线较长的国家之一，很早以前就保持民间贸易往来。1951 年中蒙两国正式建立贸易关系。自此以后，中蒙经济贸易往来不断发展。

此为试读，需要完整PDF请访问：www.ertongbook.com